

BİR BAKIŞTA

Bir bakışta 2024 yılı 2. sayı Değerli meslektaşlarımız,

Dergimizin bu sayısında, ilgiyle okuyacağınızı düşündüğümüz gözün farklı branşlarında 4 özgün araştırma makalesi, 2 derleme ve 4 olgu sunumu yer almaktadır.

Retinoskopi pediatrik yaş grubunda refraktif ölçümlerde altın standart olmakla birlikte, zaman ve deneyim gerektiren bir yöntemdir ve göz hekimleri tarafından yapılmaktadır. Welch-Allyn Spot Vision Screener (SVS), pupil boyutu, pupiller arası mesafe, oküler hizalama ve refraksiyon kusurlarının ölçümü için tasarlanmış yeni bir el tipi kızılötesi fotorefraktometredir ve sağlık personelleri tarafından rahatlıkla kullanılabilir. Arslantürk Eren ve ark.'nın "Pediatrik Olgularda Spot Vision Screener ve Masaüstü Otofrefraktometrenin Retinoskopi ile Karşılaştırılması" başlıklı çalışmasında yaşları 6 ay ve 17 yıl arasında değişen 44 olgunun sikloplejik retinoskopi, SVS ve masaüstü otorefraktometre ölçümleri alınmış ve sferik ve silindirik değerleri, sferik eşdeğer, 0° (J0) ve 45° (J45) akslarında Jackson çapraz silindir değerlerinin uyumu gruplar arasındaki korelasyon sınıf içi korelasyon katsayısı (SKK) ve Bland-Altman analizi ile değerlendirilmiştir. SVS ile retinoskopi arasında orta-iyi uyum izlenmiştir ve korelasyon sferik ölçümlerde silindirik ölçümlere göre daha yüksektir (sırasıyla SKK 0,924 ve 0,686). Yazarlar SVS'nin tarama programında kullanılmak üzere tasarlanmış olsa da uyumu düşük pediatrik hastaların sferik refraktif kusurlarının ölçülmesinde faydalı olacağı sonucuna varmışlardır (Bakınız sayfa 56-62).

Günümüzde katarakt cerrahisinin amacı sadece kataraktlı lensin çıkarılması değil, iyi bir refraktif sonuçla görmeyi presbiyopi öncesi düzeye ulaştırarak hastanın yaşam kalitesini artırmak ve tekrar müdahaleye gerek olmaksızın bu düzeyi hastanın kalan ömrü boyunca korumaktır. Hem uzak hem de yakın görme keskinliğini (GK) düzelten multifokal göz içi lensler (GİL), makul düzeyde gözlükten bağımsız bir yaşam sağlamakla beraber halo ve saçılmaya yol açabilmesi, kontrast duyarlılık kaybı ve ara mesafeli işlerde görsel sonuçların daha kötü olması nedeniyle halen ideal değillerdir. Bayhan ve ark., 79 hastayı dahil ettikleri "Presbiyopiyi Düzeltlen İki Trifokal Göz İçi Lensinin Karşılaştırılması: Prospektif Çalışma" başlıklı çalışmalarında Acryva Trinova GİL (VSY) ve Acrysof IQ PanOptix GİL'i (Alcon) karşılaştırmış ve ameliyat sonrası monoküler ve binoküler düzeltilmiş/düzeltilmemiş, 60 cm'de ve yakın mesafe GK açısından 2 grup arasında fark bulmamışlardır. Fakat Trinova grubunun, PanOptix grubuna göre 80 cm'de istatistiksel olarak anlamlı derecede daha iyi GK'ye sahip olduğu gösterilmiştir ($p < 0,05$). Trinova grubunda fotik fenomen insidansı ameliyattan 1 ay sonra daha düşük bulunmuş ($p < 0,05$), ancak 3. ayda fark ortadan kalkmıştır. Trinova grubunda hastaların %97,9'u, PanOptix grubunda ise %96,7'si aynı GİL'i önereceğini belirtmiştir (Bakınız sayfa 63-68).

Graves hastalığı (GH) tiroid bezinde diffüz büyüme ve hipertiroidiye neden olan, tiroid spesifik otoantikor düzeylerinin yükseldiği bir otoimmün hastalıktır. Bağımsızlık sistemi primer olarak düzenleyici T-hücreleri (Treg'ler) tarafından kontrol edilmektedir. Forkhead box P3 (FOXP3) geni X kromozomunda yer alır ve protein ürünü FoxP3, ağırlıklı olarak Treg'lerde bir transkripsiyon faktörü olarak ifade edilir. FoxP3 eksikliği Treg'lerin immüno-supresif etkisini bozarak otoimmün hastalıklara yol açabilir. Türk toplumu örneğinde oftalmopati eşlik eden ve etmeyen GH'de FOXP3 polimorfizmlerinin sıklığını değerlendirmeyi amaçlayan çalışmalarında Yaylıoğlu Tuncay ve ark. "Oftalmopati Eşlik Eden ve Etmeyen Graves Hastalığında FOXP3 Polimorfizmlerinin Türk Popülasyonundaki Rolü" başlıklı çalışmalarında oftalmopati tanısı alan 100 hasta, oftalmopati eşlik etmeyen GH tanısı alan 74 hasta, yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş 100 sağlıklı bireyde rs3761547 (-3499 A/G), rs3761548 (-3279 C/A), rs3761549 (-2383 C/T) tek nükleotid polimorfizmlerini (TNP) polimeraz zincir reaksiyonu-restriksiyon fragman uzunluğu polimorfizmi yöntemiyle incelemişlerdir. Graves hastalarında rs3761548 AC ve AA genotipi ile rs3761549 CT genotipi sıklığı kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunurken (tümü $p < 0,05$), rs3761547 açısından fark gözlenmemiştir (tümü için $p > 0,05$). Bununla birlikte, üç TNP'den hiçbirinin oftalmopati gelişimi ile ilişkili olduğu gösterilememiştir (Bakınız sayfa 69-75).

Retinal ven oklüzyonunun (RVO) patogenezi halen kesinlik kazanmamış olsa da, yapılan kapsamlı çalışmalarda arteriyel hipertansiyon, hiperkolesterolemi, ateroskleroz ve diabetes mellitus gibi kardiyovasküler hastalıkları olan hastalarda daha sık görüldüğü bilinmektedir. Gönül ve Eker, "Retinal Ven Oklüzyonu Olgularında Serum Aterojenik İndekslerin ve İnsülin Direncinin Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmalarında RVO tanısı alan 57 hastanın plazma lipid profili (düşük yoğunluklu lipo-protein kolesterol [LDL-K], yüksek yoğunluklu lipoprotein kolesterol [HDL-K], toplam kolesterol [TK] ve trigliseritler) ve insülin direncini 63 sağlıklı bireyle karşılaştırdıkları çalışmalarında iki grup arasında fark gösterememişler, fakat RVO hastalarında aterojenik indeks düzeylerini (TK/HDL-K, LDL-K/HDL-K ve non-HDL-K/HDL-K oranı) daha yüksek bulmuşlardır (sırasıyla; $p = 0,015$, $p = 0,036$ ve $p = 0,015$). Ayrıca açlık insülin konsantrasyonları, plazma insülini ve insülin direncinin homeostaz modeli değerlendirilmesi (HOMA-IR) indeksi de RVO olgularında kontrol grubuna kıyasla yüksek saptanmıştır (sırasıyla; $p = 0,003$, $p = 0,001$ ve $p = 0,001$) (Bakınız sayfa 76-82).

BİR BAKIŞTA

Hoang ve ark.'nın "Glokom İki Basınç ile İlişkili Optik Nöropati midir?" başlıklı sistematik inceleme ve meta-analiz çalışmalarında translaminer basınç farkı (TLBF) ve glokom arasındaki ilişkiyi incelemek için 01/01/2010-31/12/2022 tarihleri arasında PubMed, Cochrane Eyes and Vision ve Google Akademik veri tabanları kullanılarak bir literatür taraması yapılmış ve 471 sonuç arasından seçilen 8 makaleye göre yüksek basınçlı ve normal basınçlı glokom gruplarında sağlıklı gruplarla karşılaştırıldığında göz içi basıncının yüksek, beyin omurilik sıvısı basıncının (BOSp) düşük ve TLBF'nin yüksek olduğu gösterilmiştir (Bakınız sayfa 83-89).

Şengör ve Genççağa Atakan'ın hazırladıkları "Pediatrik Afakide Kontakt Lensler ve Görme Gelişiminin Yönetimi" adlı derlemede konjenital katarakt cerrahisi sonrası pediatrik afakide kullanılan kontakt lens (KL) tipleri, uygulama özellikleri, diğer optik sistemlerle karşılaştırılması, KL varlığında ambliyopi tedavisinin özellikleri, ailelerin KL uygulaması ve kapama tedavisine uyumu ile alınan sonuçlar mevcut çalışmaların ışığında irdelenerek paylaşılmıştır (Bakınız sayfa 90-102).

Yüz yanıklarının %20'sinde periorbital ve oküler tutulum mevcuttur. Özbek ve Kefeli, yanık nedeniyle yüz nakli yapılan ve sonrasında göz kapaklarında skatrisyel ekтроpiyon, lagofthalmus ve açıkta kalma keratopatisi gelişen bir hastanın tedavi yönetimini sunmuşlardır. Enfeksiyöz keratit ön tanısı ile fortifiye topikal antibiyotik başlanan hastanın kültür sonucu *Aspergillus fumigatus* gelince topikal ve sistemik amfoterisin başlanmış, intrakorneal varikonazol ve amfoterisin enjeksiyonu, lateral tarsorafı ve amniyotik membran transplantasyonu yapılmıştır. Penetran keratoplasti yapıldıktan sonra kornea altı kadranda epitel iyileşme problemi yaşandığı için hem terapötik amaçlı hem de görsel rehabilitasyon sağlamak için skleral kontakt lens uygulanmış, görme keskinliği tama çıkmış ve uzun dönemde herhangi bir komplikasyon gelişmemiştir (Bakınız sayfa 103-107).

Vazoproliferatif tümörler (VPT), primer veya oküler hastalıklara sekonder gelişebilen nadir görülen retina lezyonlarıdır. Abdel Jalil ve ark.'nın olgu sunumunda sarkoidoz ile ilişkili intermediyer üveit, VPT ve eksüdatif retina dekolmanı (ERD) ile başvuran 55 yaşında bir kadın hastaya sistemik ve intravitreal steroid ve sistemik siklosporin tedavisi başlanmış, ERD tamamen gerilemiş, fakat persistan yoğun vitreus opasiteleri, görme keskinliğinin düşük olması ve 7 ay sonra ERD'nin tekrarlaması üzerine pars plana vitrektomi, kriyoterapi ve lazer fotokoagülasyon uygulanmıştır. Ameliyattan iki ay sonra sol gözde görme keskinliği 6/10'a yükselmiş, VPT'de belirgin bir gerileme olmuş ve ERD tamamen iyileşmiştir (Bakınız sayfa 108-111).

Tümör nekroz faktör- α antagonistleri (anti-TNF α) dermatolojik, romatolojik ve gastroenterolojik hastalıkların yanı sıra son yıllarda non-enfeksiyöz üveitlerin tedavisinde de kullanılmaktadır. Değirmenci ve Yalçındağ, sağ gözde bulanık görme ve uçuşma şikayeti ile başvuran 34 yaşında erkek hastaya intermediyer üveit tanısı ile topikal ve subtenon steroid tedavisi uygulamışlar, fakat enflamatuvar bulguların gerilememesi üzerine sistemik siklosporin başlamışlardır. Yan etkiler nedeniyle siklosporin kesilerek adalimumab tedavisi başlanan hastada tedavinin 5. ayında çene bölgesinde vitiligo gelişen hasta Vogt-Koyanagi-Harada sendromu açısından değerlendirilmiş, ancak ek patoloji saptanmamıştır. Vitiligo tedavisi için takrolimus (%0,1) pomad başlanmış ve hastanın 3 ay sonraki kontrolünde vitiligo lezyonunda progresyon izlenmemiştir (Bakınız sayfa 112-115).

Merkel hücreleri mekanoreseptör görevi gören derin epidermal hücrelerdir. Hafif dokunma duyusu için gerekli olan bu hücrelerde malign transformasyon görülebilir. Merkel hücreli karsinom (MHK), uzak ve lokal metastaz yapan ve mortalite oranı yüksek nadir bir deri tümörüdür. Genellikle ağrısız, mavimsi kırmızı ve genişleyen nodüller şeklinde yaşlı beyaz bireylerin güneşe maruz kalan deri bölgelerinde görülür. Göz kapağının birincil MHK'sinin genellikle üst göz kapakta meydana geldiği bilinmektedir. Bu olgu sunumunda Özdemir ve ark. üç yıl önce sağ uylukta MHK tanısı ile medikal tedavi alan bir hastada çok sayıda uzak metastaz ile birlikte üst göz kapağında mor, sert ve vaskülarize lezyon çıkan ve histopatolojik inceleme ve görüntüleme yöntemleri ile tanısı doğrulanan MHK'nin kapak metastazını bildirmişlerdir (Bakınız sayfa 116-119).

Keyifle okuyup klinik pratiğinizde yararlanabilmeniz dileklerimizle,

Saygı ve Sevgiler,

Editöryel Kurul Adına
Dr. Banu Bozkurt
Baş Editör